

- Недоліки правозастосування: Не всі випадки порушення прав дітей розслідуються та притягуються до відповідальності винні особи.

- Недостатній моніторинг: Не проводиться моніторинг дотримання українського законодавства в сфері захисту прав дітей на окупованих територіях.

- Недостатня підтримка дітей, які постраждали від війни: діти, які постраждали від війни, отримують недостатню підтримку з боку держави.

Реалізація чинних норм у зоні збройних конфліктів є складним завданням, оскільки на цих територіях державні органи України не можуть повною мірою виконувати свої повноваження. Держава повинна розширити співпрацю з неурядовими організаціями та іншими представниками громадянського суспільства, щоб ефективніше виконувати свої обов'язки щодо захисту дітей у зоні воєнних дій.

Список використаної літератури:

1. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-ІІ.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>

2. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18.11.2004 № 2195-ІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2195-15#Text>

УДК 340.62 (045)

Наталія СТУКАЛО,

*аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент*

Леся ШАПОВАЛ

СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ШКОДУ, ЗАВДАНУ ЖИТТЮ ЧИ ЗДОРОВ'Ю ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ В РЕЗУЛЬТАТІ ЛІКАРСЬКОЇ ПОМИЛКИ

Об'єктом страхування професійної відповідальності є майнові інтереси фізичної особи, пов'язані з її обов'язком відшкодувати збитки, завдані третім особам у зв'язку з здійсненням ним професійної діяльності.

Призначення страхування професійної відповідальності полягає у страховому захисті осіб певних професій від претензій осіб, яким може бути заподіяно шкоду під час здійснення своїх професійних обов'язків першими. З подібними претензіями можуть звертатися як самі потерпілі, так і інші зацікавлені особи. Так, наприклад, якщо в результаті неправильного лікування пацієнт помер, то вимоги про відшкодування моральної та матеріальної шкоди можуть пред'явити його родичі.

Страхування відповідальності може бути як обов'язковим, так і добровільним. Так, згідно ст. 979 Цивільного кодексу України (далі – ЦК) «договір страхування укладається відповідно до ЦК, Закону України «Про страхування», інших законодавчих актів. Законом може бути встановлено обов'язок фізичної або юридичної особи укласти договір страхування (обов'язкове страхування)» [1].

Одним з об'єктів страхування може бути: відповідальність за заподіяну шкоду особі або її майну [1].

Варто зазначити, що в основі страхування професійної відповідальності лежить делікт. Іншими словами, відповідальність виникає не з договору, а в силу самого делікту, тобто заподіяння шкоди правам та інтересам, що охороняються законом певних осіб. Легальна конструкція страхування відповідальності за заподіяння шкоди передбачає, що за договором страхування підлягає ризик відповідальності за зобов'язаннями, що виникають внаслідок заподіяння шкоди життю, здоров'ю чи майну інших осіб, самого страхувальника або іншої особи, на яку таку відповідальність може бути покладено.

Відповідно до ст. 982 ЦК «істотними умовами договору страхування є предмет договору страхування, страховий випадок, розмір грошової суми, в межах якої страховик зобов'язаний провести виплату у разі настання страхового випадку (страхова сума), розмір страхового платежу і строки його сплати, строк договору та інші умови, визначені актами цивільного законодавства» [1].

Сума заподіяної шкоди відшкодовує різницю між страховим відшкодуванням та фактичним розміром шкоди. Отже, настання страхового випадку, що тягне за собою обов'язок страховика виплатити страхове відшкодування, саме по собі не звільняє страхувальника від цивільно-правової відповідальності перед потерпілим за заподіяння шкоди, оскільки страхування деліктної відповідальності не припиняє деліктного зобов'язання.

Останніми роками збільшилася кількість випадків, коли пацієнти все частіше звертаються до правоохоронних органів і подають заяви про недоліки у медичній допомозі, намагаючись притягти медичних фахівців до відповідальності та отримати компенсацію.

До факторів, що сприяють збільшенню кількості судових позовів щодо медичних організацій, крім підвищення правової грамотності пацієнтів також можна віднести активізацію діяльності адвокатів і страхових компаній, поява незалежних експертів.

Основним мотивом звернення пацієнта до суду з позовом до лікувальної установи є порушення його права на надання якісних медичних послуг. Основними причинами незадоволеності якістю надання медичних послуг є: помилки ведення медичної документації, лікарські помилки та недотримання принципів медичної етики.

Проте успішний результат лікування не завжди обумовлений якістю роботи медичного персоналу, оскільки на його хід можуть

впливати різні біологічні, генетичні та інші фактори. Таким чином, установам охорони здоров'я доводиться шукати захист від цих ситуацій.

Щодо відповідальності за медичні помилки, законодавство України не містить офіційних термінів «лікарська помилка» чи «медична помилка». Жоден правовий акт не визначає ці поняття, хоча вони широко використовуються в цивільному обігу. Тим не менш, в медичних колах розрізняють ці два терміни, оскільки помилка в діагностуванні або лікуванні пацієнта може трапитися на будь-якому етапі не лише через дії лікаря, але й інших медичних працівників. З цього приводу, на нашу думку, логічніше вживати термін «медична помилка». До того ж, в ст. 140 Кримінального кодексу України йде мова про притягнення до кримінальної відповідальності за «невиконання чи неналежне виконання *медичним або фармацевтичним працівником* своїх професійних обов'язків внаслідок недбалого чи несумлінного до них ставлення, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого» [2].

До суб'єктів цивільно-правової відповідальності, які можуть нести відповідальність за порушення цивільного права належать:

- фізичні особи. Це конкретні люди, які можуть бути відповідальними за свої дії чи бездіяльність, яка призводить до порушення прав інших осіб;

- юридичні особи. Це юридичні утворення, такі як компанії, корпорації, об'єднання та інші юридичні конструкції. Вони можуть нести відповідальність за свою діяльність або бездіяльність в рамках цивільного права;

- державні органи. У деяких випадках державні органи також можуть бути суб'єктами цивільно-правової відповідальності, наприклад, якщо їхні дії порушують права громадян або інших суб'єктів.

Суб'єкти цивільно-правової відповідальності можуть нести відповідальність за шкоду, завдану іншим особам, внаслідок порушення їхніх прав чи невиконання обов'язків, передбачених цивільним законодавством.

Таким чином, до суб'єктів цивільно-правової відповідальності належать: заклади охорони здоров'я, які відповідають за шкоду, спричинену їх працівниками під час виконання трудових обов'язків; лікар, який зареєстрований як фізична особа – підприємець, має ліцензію на медичну практику, надає медичні послуги самостійно, тому відповідає за спричинену пацієнту шкоду особисто.

Відповідно до ст. 1196 ЦК «шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи під час виконання нею договірних зобов'язань, підлягає відшкодуванню на підставах, встановлених статтями 1166 та 1187 цього Кодексу» [1]. Таким чином, ця стаття передбачає відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пацієнта, які медичний працівник спричинив, коли виконував свої обов'язки на підставі договору про надання медичних послуг. Отже, якщо медичний працівник допустив

медичну помилку, яка буде коштувати пацієнтові здоров'я або життя, то нестиме кримінальну та цивільно-правову відповідальність.

В Україні страхування професійної відповідальності медичних працівників є добровільним.

Страховальником може бути як медичний заклад, так і лікар - фізична особа підприємець, який легалізував свою діяльність у відповідності до чинного законодавства, отримав відповідну ліцензію та регулярно виплачує податки.

До осіб, які підпадають під страховий захист включають лікарів, молодший і середній медичний персонал, а також інших працівників закладу охорони здоров'я.

На сьогодні страхування професійної відповідальності серед медичних працівників поки не є популярним. Причини цього включають недостатню інформованість медичних працівників, відсутність просування цієї послуги та небажання закладів чи працівників витратити кошти на страхування. Але в подальшому може трапитись той випадок, коли доведеться сплатити особисто набагато більше.

В Україні невелика кількість страхових компаній пропонує послугу страхування професійної відповідальності медичних працівників. З огляду на обмежений попит, що призводить до невеликого обсягу укладених договорів, ця послуга не може бути надто доступною за вартістю.

Вартість страхування професійної відповідальності медичних працівників визначається страховими компаніями відповідно до рівня ризику страхового випадку. Цей ризик залежить від різних критеріїв, таких як спеціалізація медичного працівника, його стаж, кваліфікація, статус медичного закладу, кількість застрахованих осіб, загальна сума страхування за договором та інші.

І юристи і медики вже давно обговорюють питання пов'язані з введенням обов'язкового медичного страхування та страхування професійної відповідальності медичних працівників, проте до цього часу це залишається ще нереалізованим. Таким чином, на сьогоднішній день, рішення про страхування професійної відповідальності залишається виключно на вирішенні медичних закладів або самих медичних працівників.

Список використаної літератури:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 18.01.2024).
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001№ 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 18.01.2024).